

HORODYSZCZE — m-ko w pow. Baranowickim o 7 klm. od Zaosia miejsca urodzenia A. Mickiewicza. Majętność ta do 1831 r. należała do jenerała Ludwika Paca. Położona w pięknej i żyznej okolicy nad rz. Serweczą, miała kościół paraf. murowany wzniesiony ok. 1640 r. przez Kamieńskich, zabrany w 1864 r. i cerkiew unicką, od 1839 r. prawosławną. Obie świątynie w czasie wojny światowej uległy wielkiemu zniszczeniu. Miasteczko położone na górze; na dole

zaś za rzeką, dwór z pięknym ogrodem miał stawy, kanały, młyny, młocarnię wodną i znakomite gospodarstwo. O pół kilometra za miasteczkiem, przy zakręcie rzeki, jest miejscowość zwana Horodok. Jest to dość wysoka góra, wśród nadrzecznej niziny, jakby usypana, otoczona wałem, przyparta do rzeki, o wierzchołku płaskim. Było to prawdopodobnie przedhistoryczne starosłowiańskie horodyszcze, które z czasem dało nazwę założonemu nieopodal miasteczku. Być może, iż w czasie wojen późniejszych służyło za redutę czy baterję, bo znajdowano tu kule i odłamy bomb. O parę staj w stronie południowo-zachodniej widać kurhan porosły jałowcem i tarniną. O kilka kilometrów stąd, jest druga miejscowość niemniej ciekawa, zwana „Okopy”. Był to dwór z całym gospodarskim zabudowaniem, otoczony ziemnym wałem i fosami. Niewiadomo do jakiej to epoki w historii się odnosi. Zwyczajem powszechnym mieszkańcy okoliczni przypisują to Szwedom.

Obecnie kościół został odbudowany dzięki staraniom miejscowego proboszcza i społeczeństwa.

Obok miasteczka od strony Nowogródka stoi mała kapliczka z figurą postawiona na pamiątkę wypadku jaki tam miał miejsce w czasach przed wojną. W tym miejscu został zabity przez unoszące z góry konie jeden z obywateli miejscowych. Rodzina po śmierci jego postawiła ten pomniczek.